Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 25. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 1-го ЛЮТОГО 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 1, 1980 No. 25. VOL. LXXXVII.

У СТОЛИЦІ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК ЦЕРЕМОНІЯЛЬНО ВІДЗНАЧЕНО СІЧНЕВІ РОКОВИНИ

Олбані, Н. Й. (І. Д.). — Заходом Окружного Комітету Відділів УККА Олбанської округи та при співпраці Екзекутиви УККА 22-го січня ц.р. відбулося відзначення 62-ліття Самостійности України в Олбані, столиці Нюйоркського стейту. Голова Окружного Комітету УККА, Ярослав Кушнір, відкрив День Української Самостійности в год. 12:45, в будинку стейтової леґіслятури, у Веллл Пляза, при участи біля 500 осіб, українців і осіб іншої національности. Він, привітавши присутніх з Днем Української Самостійности, передав ведення програми Я. Спіякові.

Після відспівання обох гимнів о. О. Лімонченко, парох української православної церкви у Трою, провів молитву.

Головний промовець, д-р І. Флис, заступник президента УККА і головний предсідник УНСоюзу, підкреслив, що Україна перша впала жертвою московської агресії. Ленін вислав ультимат Україні 17-го грудня 1917 року, з вимогою, щоб українська армія підпорядкувалася большевицькому командуванні, а коли український уряд відмовився, він виповів війну Україні. Три роки Україна боронилася проти московської агресії, але, не маючи ніякої допомоги від Заходу улягла перевазі. Але вільний світ тоді навіть не запротестував проти агресії Москви, що потім перевела цілу низку агресій проти багатьох країн. Але щойно московська агресія проти Афганістану викликала рішучий протест ЗСА й вільного світу. Д-р Флис перевів аналізу численних московських агресій, що зміряють до запанування над цілим світом. Вкінці зупинився над визвольною боротьбою українського народу напротязі 62-ох років, різними методами і способами, над тоталітарною русифікацією України, винищуванням українського народу, безприкладним в історії, при мовчанці західнього світу. Якби вільний світ запротестував проти першої московської агресії проти України, то, мабуть, не дійшло б до багатьох інших агресій, вкінці і в Афганістані. Промова викликала сильне враження.



У Сенатській палаті під час церемонії проголошення 22-го січня Днем Української Самостійности. Сесією проводить заступник губернатора Маріо Квомо.

Світлив Іван Флис, мол.

Дальше промовляли: стейтові сенатори: В. Ендерсон і Дж. Бруно, останній — це спонзор українського Дня сенатор Кук, кол. сенатор Мейсон, великий приятель українців, що перший спонзорував Український День в Олбані, два ассамблімени українського роду: М. Гобляк і М. Гінчі. Вони вітали українців з Днем Української Самостійности, підкреслювали великий вклад українців у розбудову ЗСА та бажали завершення української визвольної боротьби — відновленням української самостійної держави. Колишній сенатор Мейсон підніс оклик в українській мові: „Хай живе вільна, самостійна Україна"!, що зібрані прийняли довґотривалими оплесками.

Українська танцювальна група „Зорепад" Гуртка Любителів Мистецтва у Трою, під проводом балерини і хореографа Роми Приймми-Богачевської, у стилевих українських народних одягах виконала прекрасно українські танки: гуцулку, коломийку і метелицю. Американські гості були захоплені вдалим виконанням українських танків та не мали слів похвали для високої української танкової культури.

Крім згаданих стейтових сенаторів, ще були сенатори: Г. Фарлі, Г. Нолен, Лінда Віннігов, Н. Келлегер і Дік Конар та їхні секретарки. З українських священиків були: о. митрат В. Андрушків з Коговзу, о. пресв. д-р Б. Волошин з Кергонксону, о. О. Лімонченко (УПЦ) з Трою та о. Т. Гуманицький з Вотервліту з дияконом Д. Лоренцом. Д-р І. Флис приїхав з дружиною Марією та сином Іваном, був д-р О. Волянський з Тілсу, з Кергонксону прибуло 38 осіб автобусом,

(Закінчення на стор. 3)

СЕНАТ ЗСА НАСТОЮЄ НА БОЙКОТІ ОЛІМПІЯДИ БЕЗ УВАГИ НА СИТУАЦІЮ В АФГАНІСТАНІ

Вашінгтон. — Сенат ЗСА у спеціяльній резолюції, яка перейшла відношенням голосів 88 до 4, зайняв ще більш гостре становище до Олімпійських ігрищ в СССР, як президент Джіммі Картер і Палата Репрезентантів, закликаючи американських спортовців і туристів бойкотувати ці ігрища без уваги на те, чи Совєтський Союз відтягне свої війська з Афганістану чи ні.

„Ця резолюція, — заявив республіканський сенатор Джейкоб Джавіц з Ню Йорку, — не повинна бути зумовлена чимнебудь", висловлюючи настанову переважаючої більшости сенаторів.

Як відомо, президент Картер вимагає відкладення, відкликання або перенесення літніх Олімпійських ігрищ до іншої країни, якщо СССР не відтягне своїх військ з Афганістану до 20-го лютого ц.р. Минулого тижня Палата Репрезентантів піддержала цю вимогу президента Картера великою більшістю голосів. У Сенаті голосування відбулось у вівторок, 29-го січня.

У цей самий день Білий Дім подав до відома, що президент Картер не візьме участи у відкритті зимових ігрищ у Лейк Плесід, Н. Й. з уваги на критичну ситуацію в Афганістані та Ірані. До країн, які солідаризуються із ЗСА щодо бойкоту Олімпійських ігрищ в СССР долучилась Норвегія, Олімпійський Комітет якої рішив одноголосно не брати участи у літніх ігрищах. Також приєдналося Чіле.

Резолюція Сенату також пропонує, щоб літні Олімпійські ігрища постійно відбувались в Греції, де їх започатковано в 776 році до Христа і де після довгих років їх відновлено в 1896 році. На зимові ігрища Сенат пропонує Австрію або Швайцарію.

Проти резолюції голосували республіканські сенатори Тед Стівенс з Аляски, Руді Бошвіц з Міннесоти і Марк Гетфілд з Ореґону і демократичний сенатор Пол Цонґас з Массачусетс.

Сенатор Едвард Кеннеді, один із кандидатів Демократичної партії на пост президента ЗСА, здержався від голосування, заявляючи, що він не бажав виступати проти президента Картера в цій справі.

У міжчасі речники телевізійної сітки Ен-Бі-Сі, яка закупила право на передачу літніх ігрищ до ЗСА коштом 35 мільйонів долярів Міжнародному Олімпійському Комітетові і 87 мільйонів долярів Совєтському Олімпійському Комітетові, заявили, що вони „будуть керуватись настановою і зарядженнями уряду ЗСА". Неофіційно один із речників цієї сітки заявив, що це самозрозуміло, що якщо американські атлети не візьмуть участи у літніх ігрищах, то й Ен-Бі-Сі не передаватиме змагань до ЗСА. Сітка Ен-Бі-Сі має забезпечення у відомій англійській фірмі Ллойдс на 90 відсотків вложеного капіталу у різні влаштування у зв'язку з передачею Олімпійських ігрищ з СССР. За це забезпечення сітка Ен-Бі-Сі заплатила 4 мільйони долярів. Досі ця сітка продала 98 відсотків часу присвяченого комерційним оголошенням. Кошти оголошень — 165,000 долярів за одну хвилину. Загальні обчислення виказували, що не зважаючи на безпрецедентно високі кошти, Ен-Бі-Сі могла б мати прибуток біля 25 мільйонів долярів.

АФГАНІСТАН Є ПОНЕВОЛЕНОЮ НАЦІЄЮ, — ЗАЯВЛЯЄ КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Вашінґтон. — Крайовий Комітет Поневолених Націй, що його очолює проф. д-р Лев Добрянський, заявив публічно минулого тижня, що Афганістан можна долучити до довгої листи поневолених народів. Ця листа, що її компілює Комітет і подає до публічного відома кожного року під час відзначення Тижня Поневолених Націй у липні, включає 31 країн, які впали жертвою комуністичної агресії.

„Взявши до уваги всі стратегічні фактори, — заявив проф. Добрянський, — стає ясно, що совєтський російський імперіялістичний колоніялізм добився ще одної перемоги, при чому Афганістан приєднався до довгої листи поневолених націй, початок якої сягає до 1920 року".

Проф. Добрянський пригадав, що ним очолюваний Комітет вже від кількох років передбачав можливість інвазії СССР на Афганістан та остерігав ЗСА і західній світ перед загрозою Москви на Близькому Сході. Він уважає, що Совєтський Союз закінчить цю ескападу „потьомкінською показухою", а саме, відтягненням своїх військ з Афганістану, раніше закріпивши повне опанування цієї країни.

У дальшому проф. Добрянський стверджує, що фраґментація Ірану кладе цю країну в категорію „тих, що на черзі". Він уважає, що листа поневолених націй буде зростати так довго, як довго ЗСА не змінять своєї настанови у закордонній політиці, визнавши, що поневолені народи є їхнім найкращим союзником у поборюванні комуно-московського експансіонізму.

САХАРОВ ВОЛІЄ ВІДКРИТИЙ СУД, ЗАМІСТЬ „ПОЗОЛОЧЕНОЇ КЛІТКИ"

Москва. — Продовжуючи обширно інформувати про долю запротореного до міста Ґорький академіка Сахарова, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Крейґ Вітні пише у числі з 29-го січня ц.р., що Сахаров у написаній і привезеній до Москви його дружиною Єленою Боннер заяві виразно і недвазначно заявляє своє бажання стати радше перед відкритим судом, як сидіти у „позолоченій клітці", тобто на вигнанні в Ґорькому, без права контактів із закордонними журналістами чи широкого листування, що фактично представляє собою домашній арешт.

У заяві Сахарова між іншим говориться: „Я є приготований стати перед відкритим судом, не потребую позолоченої клітки, а радше потребую права виконувати мої громадські обов'язки згідно з моєю совістю і переконаннями".

Ця заява Сахарова у писаній формі може бути його останнім публічним закликом, — заявила дружина Сахарова, кажучи: „я боюся, що в майбутньому вже не зможу привезти більше закликів — мені не дозволять". Совєтські чинники в Ґорькому, — місто положене над рікою Волґою 250 миль від Москви з населенням 1,3 мільйонів, яке являється забороненою зоною для західніх і багатьох совєтських відвідувачів з огляду на концентрацію в ньому воєнної індустрії й інших військових інсталяцій, — дуже обмежили свободу руху для А. Сахарова і фактично перервали його кореспонденційні і телефонічні зв'язки із зовнішнім світом. Він змушений жити тепер в цілковитій ізоляції і тільки члени родини і особи з окремим дозволом поліції мають право відвідувати помешкання Сахарова, у якому КҐБ ще додатково примістило „служницю", яка зайняла найменшу кімнату в 4-кімнатному помешканні і пропонує свої „послуги" для „нових господарів".

Д-р Андрей Сахаров, як відомо, допоміг Совєтському Союзові збудувати водневу бомбу і за це та за інші заслуги перед „батьківщиною" здобув численні відзначення та став „героєм соціялістичної праці". Всі ці почесті відібрано Сахарову декретом Президії Верховної Ради СССР, підписаної Леонідом І. Брежнєвим, з хвилиною вивезення його з Москви до Ґорького. Сахаров здобув також в 1975 р. Нобелівську нагороду миру за його послідовну оборону прав людини не тільки в СССР, але також в усьому світі.

(Закінчення на стор. 3)

Молодь Клівленду — в обороні українських політв'язнів

Парма, Огайо (С.В.). — Доказом цього, що українська молодь солідаризується з українськими політв'язнями, які караються по совєтських тюрмах, концтаборах і „психушках", в'язнених і переслідуваних совєтським урядом була 24-годинна демонстрація-голодівка української, середньошкільної та університетської молоді (150 осіб), що почалася у п'ятницю, 11-го січня ц.р., о год. 12-ій вночі, і яка тривала до 12-ої ночі наступного дня. В такий спосіб відзначено День Солідарности з українськими політичними в'язнями.

Молодь, чергуючися щодві-три години, виконувала варту-голодівку на найбільш рухливій центральній площі „Паблік Сквер" метрополітального Клівленду.

Площа була ще ясно освітлена різдвяними світлами. З боку на Сквері, збудоване велике шатро для вартових, вкрите написами-кличами, а по обидвох боках шатра встромлено американський і український прапори. До демонстрантів-вартових підходили прохожі, питаючись про причину й ціль демонстрації. Вони отримували усні відповіді та роз'яснювальну літературу, а також зацікавлено перечитували численні написи-кличі, такі як: „Росіяни — геть з України", „Свобода Україні", „Заперестаньте русифікацію", „Заперестаньте ґеноцид" і т.д.

До майже всіх радіо і телевізійних станцій та місцевої преси розіслано пресові інформації про голодівку. Репортери телевізійних станцій Ен-Бі-Сі, Ей-Бі-Сі і Сі-Бі-Ес протягом суботи, 12-го січня переводили інтерв'ю з представниками голодівки і отримували обширні інформації про Україну та українських політичних в'язнів. У полудневих і вечірніх новинах названі телевізійні станції та деякі радіо передавали звідомлення про наші демонстрації. Інформували про це також два найбільші на Огайо що денники „Плейн Ділер" і „Клівленд Пресс". Час-від-часу з'являлися поліційні авта, щоб наглядати за порядком.

Цьогорічна голодівка, а це вже четверта з черги, мала чи не найбільший розголос і прихильність, в чому, напевно, допомогли події в Ірані і Афганістані. Нарешті пересічний американський громадянин вже дещо зрозумів, яка ціль українських протестів та демонстрацій.

На нашій демонстрації вряди годи з'являлися і старші зі своїми семи і восьмирічними дітьми, щоб і найменші гартувалися до майбутньої боротьби за свою батьківщину.

Цю дуже вдалу демонстрацію — День Солідарности з українськими політичними в'язнями, зорганізували й її провели Українська Рада Людських Прав при клівлендському Відділі УККА і Товариство Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського (ТУСМ) в Клівленді.

У Нюарку підписано проклямацію Дня Української Незалежности



Кармен Біязе, заступник посадника Нюарку, підписує проклямацію Дня Української Незалежности. Стоять (зліва): Михайло Матіяш, голова Українсько-Американської Демократичної Організації повіту Ессекс, Майкл П. Боттоне, радний із західнього дистрикту цього міста, проф. Михайло Цяпка, голова місцевого Відділу УККА, Омелян Твардовський, пресовий референт Українського Спортово-Виховного Товариства „Чорноморська Січ", Ярослав Твардовський, Мирон Стебельський, голова „Чорноморської Січі", Дмитро Бобеляк, секретар Т-ва „Самопоміч", Володимир Боднар, голова місцевого Відділу Українсько-Американських Ветеранів — Станиця ч. 6.

Проклямація Дня Української Незалежности в Елізабеті, Н. Дж.



Посадник Елізабету Т. Данн, підписує проклямацію. (Зліва): М. Іванців, М. Хитра, О. Заремба й Яцусь, Р. Ґадфрей, К. Ґадфрей, М. Пінковський (голова УККА), Т. Данн (посадник міста), Г. Юрчак, Б. Федик, д-р Р. Граб, Г. Федун, пл. сен. М. Демчишин, о. монс. Й. Федорик

НА ІСЛЯМСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИНЕСЕНО ДОГАНУ ІРАНОВІ ЗА АМЕРИКАНСЬКИХ ЗАКЛАДНИКІВ

Ісламабад, Пакістан. — Ряд міністрів закордонних справ ісламських держав, зібрані на триденній надзвичайній конференції в столиці Пакістану, яка відбувалася від 27-го до 29-го січня, винесли догану Іранові за майже тримісячне свавільне тримання закладниками п'ятдесятьох американських дипломатів.

Догану обговорювали всі учасники конференції, що їх провадила Савдійська Арабія та Ірак, на закритому засіданні, щоб не виставити Іран на прилюдну ганьбу на самій конференції, хоч стилізація догани була дещо злагіднена в порівнянні з тим, що пропонували кілька держав, називаючи поведінку Ірану „небезпечною і диверсійною", та такою, що йде врозріз із мусулманським вченням.

Справу американських закладників в Ірані дебатувалося після незвичайно гострого засуду конференцією Москви за її напад на Афганістан, засуду, що стане прецедентом, бо досі країни „третього світу" звичайно симпатизували Москві. Совєтський Союз, до речі, був скритикований поіменно одинадцять разів, тоді коли Америку згадано лише два рази: перший раз в Іранській резолюції проти економічних санкцій Америки проти Ірану, та другий — при висловленні критики Єгиптові, Ізраїлеві та Америці за „скандальну аґресію" проти прав палестинського народу. Цю ухвалу ісламська конференція мусіла прийняти під натиском Ірану, який в іншому випадку відмовлявся від участи в конференції взагалі. Кілька країн, зокрема Савдійська Арабія, Ірак, Сенеґал, Ґабон, Камерун, Тунізія і Ніґер, закликали безуспішно Іран відпустити закладників, пропонуючи Іранові цю конференцію в ролі посередника, але врешті мусіли погодитися тільки на тому, щоб „Ісламська республіка Ірану і ЗСА полагодили невирішені досі проблеми між ними мирними засобами".

В ЗСА здогадуються, що міністр закордонних справ Ірану і його делеґація, як „другорядні" урядовці, не мають безпосереднього доступу до Аятолли Хомейні, так що ні їх слово, ані бажання ісламської конференції і так не буде вирішальним в Теграні; проте, — на думку господарів конференції, пакістанців, — вони (іранці) повернуться додому з гострим посланням, що „Іслям не оправдує їхніх дій".

На Конференції більшість країн висловилась за бойкот Олімпіяди в Москві цього літа — це були двадцять п'ять країн, — і лише одинадцять, переважно з Африки, висловили застереження щодо резолюції бойкоту.

Совєтські письменники і мистці внесли протест в справі А. Сахарова

Москва. — У вівторок, 29-го січня ц. р., 19 письменників і мистців, включно з кількома, що досі не були відомими, як дисиденти, підписали протест проти вигнання з Москви до міста Ґорького відомого фізика і оборонця прав людини Андрея Д. Сахарова, схарактеризувавши цей вчинок, як ознаку повороту до сталінізму. „Обвинувачувати Андрея Дмитровича Сахарова в 'підривній діяльності' — це блюзнірська брехня. Ім'я Андрея Сахарова стало синонімом шляхетности духа, героїзму і гуманізму", — заявила згадана група у протесті, текст якого передали теж закордонним кореспондентам.

Першим поміж підписувачами протесту був 47-річний письменник Василій Аксьонов, який ще кілька місяців тому старався змінити совєтську систему „зсередини", але сьогодні він відкрито включився у ряди дисидентів. Іншими, які підписали цей протест, а належать до офіційно визнаних совєтською владою, були Борис Біргер, маляр, відомий з портретування осіб із совєтської інтелектуальної еліти і Лідія Чуковская, дочка Корнєя Чуковського, дитячого письменника.

Поміж підписаними дисидентами були: „Ґеорґій Владімові Лев Копелєв, як теж дружина Копелєва, Раїса Орлова, яка ще дальше є членом спілки Письменників СССР.

У протесті цієї групи також висловлено велике обурення вчинком совєтської влади, беручи до уваги ще й цей факт, що Андрей Сахаров — це перший росіянин, який одержав Нобелівську нагороду миру, особа, яка — за словами протестуючих, — в очах сотень мільйонів людей — „піднесла і закріпила престиж нашої батьківщини, нашу честь і і нашу повагу". Протест оборонців Сахарова закінчується словами: „Схаменімся. Якщо сьогодні переслідують Андрея Сахарова, завтра на черзі наш увесь народ".

Біжучі справи були предметом нарад Екзекутиви ЗУАДК-у

Філядельфія (І. Сокільний). — В дні 14-го січня ц.р. відбулась нарада Екзекутивного Комітету ЗУАДК-у, в якій взяли участь усі члени Екзекутивного Комітету, замсешкалі у Філядельфії, з вимком 2-ох членів, які себе виправдали. Президент ЗУАДК-у д-р О. Білик склав довший, загальний звіт із проведеної в останньому часі діяльности. Мгр А. Мельник, европейський представник ЗУАДК-у поволі упорядковує справи ЗУАДК-у в Европі, де якийсь час наступив був застій в роботі після смерти пок. М. Рудка. Мгр А. Мельник визначив д-ра С. Накловича, щоби він у Відні привітав і відбув зустріч з родиною Святослава і Ніни Караванських з рамени ЗУАДК-у.

ЗУАДК взяв на себе зобов'язання відносно звороту коштів подорожі родини Караванських для Амнесті Інтернейшенел, як рівнож відносно приділення першої фінансової допомоги

(Закінчення на стор. 3)

В Австралії розпочався Літній Курс Українознавства

Мельборн, Австралія. — Заходом Фундації Українознавчих Студій в Австралії тут 9-го січня ц.р. почався третій з черги Літній Курс Українознавства в Мельборнському університеті.

На курс записалися 47 студентів і слухачів, які зустрілись з представниками ФУСА й професорами на одну годину раніше перед викладами. Коротким словом англійською мовою, а потім українською

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Диктатор — і що після цього?

Диктаторові далеко легше правити, як президентові демократичної країни, навіть такому, де — як в Америці — уряд президента сполучений з урядом прем'єра, має право вибирати собі членів уряду, призначає членів Найвищого Суду і є найвищим командувачем всіх збройних сил. Бо диктатор не потребує рахуватися з думкою міністрів, з парляментом, з пресою, громадською думкою і такими організаціями, як робітничі спілки. Але диктатор має не тільки втішатися своєю владою і дбати за всі справи внутрішнього та закордонного характеру, але й журитися, що буде після його смерти. Бо так учить нас історія, що після смерти диктатора починається боротьба за його наслідство — слухняні виконавці його волі, що корились його авторитетові, скачуть один одному до очей, коли його не стало. І коли диктатор має почуття відповідальности та має формат державного мужа, то мусить заздалегідь подбати, щоб із його смертю не постала в країні пустка, яку можуть заповнити вороги країни і її народу.

На наших очах два диктатори на схилку свого життя: 79-літній іранський релігійний фанатик Аятолла Хомейні, фактичний диктатор Ірану, який дістав уже в шпиталі другу „легку серцеву атаку", і 87-літній диктатор Югославії Йосиф Тіто, за родинним прізвищем Броз. Прізвище Тіто носить від часу своєї участи в протинімецькому партизанському русі. Вже тоді був фанатичним комуністом і після приходу до влади в 1946 році, наказав розстріляти лідера сербських націоналістів — Драго Міхайловіча, дармащо разом із ним воював проти нацистських окупантів. Але, ставши диктаторським президентом — виявився людиною високого формату. Хоч Тіто хорват з походження, то не гірший сербський патріот за колишнього реакційного прем'єра в королівській Сербії Пасіча, старався завжди зберегти першенство сербів у відношенні до інших народів Югославії (хорватів, македонців, словінців, чорногорців, албанців), проте признав автономію шости „республікам" за національним і географічним принципами та двом „провінціям", і, бувало, картав також надто яскравий сербський націоналізм. Користувався спершу всебічною підтримкою від Совєтського Союзу, але — подібно, як румунський Чаушеску, відмовився підпорядкувати економіку Югославії п'ятирічкам СССР і його відносини з Москвою були раз кращими то знову гіршими. У 1968 виразно натаврував совєтську — формальночленських держав Варшавського пакту під проводом Москви із совєтським головним командувачем — інвазією до Чехо-Словаччини. Не визнав так званої „доктрини Брежнєва", придуманої на виправдання окупації Чехо-Словаччини: мовляв Совєтський Союз „має право" активно боронити загрожений в будь-котрій „соціялістичній" країні соціялістичний режим. Тоді теж, у 1968 році, поставив у стан боєвої готовости югославську армію і заявив, що буде збройно протиставитись кожній агресії ззовні — практично совєтський.

Югославія не має безпосередніх кордонів з Совєтським Союзом. І ця географічна обставина рішила в найбільшій мірі, що в Югославії встиг зберегтися „тітоїзм" — своєрідна форма незалежної від Москви комуністичної держави. До речі: коли дехто з українців покликується на тітоїзм і твердить „хай би й Україна була комуністичною, коби тільки від Московщини незалежною" — то забуваємо, що — абстрагуючи від ідеології, — ця концепція цілком нереальна — бож Україна має довжелезний цілий північний кордон з Московщиною. Але й відмежування Югославії від Совєтського Союзу Мадярщиною і Румунією ще не ґарантує Югославії державницької суверенности — у випадку смерти Тіта. Бо ось, коли він в минулому місяці захворів на запалення жил у лівій нозі і вринула можливість, що ця недуга спричинить комплікації, які закінчаться смертю (сціп крови чи ґанґрена в нозі) — то зараз же всю пресу у широкому світі оббігла вістка, що СССР пересуває війська до південної Мадярщини, щоб відтіль вмаршувати до Югославії — власне у виконанні „доктрини Брежнєва", так само, як це сталося у відношенні до Афганістану. Але прийшло заперечення тієї вістки та водночас заява від урядових югославських кіл, що Югославія буде боротися проти кожної чужинецької інвазії.

У передбачуванні можливости боротьби за владу після своєї смерти, Тіто визначив колективний провід за ротаційною системою, а саме, що за чергою президентом Югославії буде кожний із президентів шістьох автономних югославських республік. Але колективний провід у практиці рідко коли втримується, рідко коли зберігається гармонійна співпраця між „ротаційними президентами". Тому у демократичному Заході настала журба: що буде після смерти Тіта. Бо Тіто вмів лявірувати між комуністичним СССР і демократичним Заходом, так само, як умів створити в Югославії господарську систему, яка має дещо з марксистської доктрини державного керівництва у продукції і розподілі і дещо з капіталістичної системи — вільної торгівлі, опертої на приватній ініціятиві і суперництві. Всі туристи знають, що в Югославії є за Тіта більша свобода рухів, як у будь-котрій сателітській країні. Не допускаючи повної свободи слова і критики, Тіто в'язнив свого колишнього заступника і приятеля-партизана, письменника Мілована Джіласа, але водночас, у ділянці закордонної політики, зберігав строгу невтральність і став фактично лідером „третього світу": на минулорічній конференції того „третього світу" у Гавані рішуче протиставився Кастрові.

Чи кремлівські володарі зважуться на ще одну велику воєнно-політичну авантюру, якою була б інвазія до Югославії, чи дозволять на свобідний розвиток тамошніх подій — це журба і великий знак запиту.

Що буде в Ірані після смерти Хомейні — це окрема тема.

Сирія одержить модерну совєтську зброю

Дамаск, Сирія. — Пресове агентство Ройтерса інформує, що міністер закордонних справ Совєтського Союзу Андрей Громико, який перебуває там з офіційною візитою, мабуть погодиться на доставу совєтської модерної зброї для Сирії, щоб таким способом здобути піддержку частини арабського світу для совєтської політики.

В інформації сказано, що Громико перевів 5-годинну розмову з президентом Сирії Гафесом аль-Ассадом, завданням якої було зменшити критику арабського світу совєтської інтервенції в Афганістані. Сирія являється найбільшим відборцем зброї і користується свого рогу привілеями в СССР. Речник сирійського уряду заявив, що Громико й далі підтримує арабів в боротьбі з Ізраїлем.

Січовик Іван Шарий

СІЧОВИКИ ПІД КРУТАМИ

(2)

На урочистому похороні двадцяти восьми Крутянців у Києві 19-го березня 1918 року голова Української Центральної Ради проф. Михайло Грушевський казав зібраним киянам не плакати: „...стримайте ж ваші сльози, які котяться. Ці юнаки поклали свої голови за визволення вітчини і вітчина збереже про них вдячну пам'ять на віки вічні". І ми сьогодні, як це вже стало традицією серед українців у вільному світі, вшановуємо Героїв Крут у 62-гу річницю їх великої жертви.

Тут друкуємо рідкісний документ часу — статтю Січовика Івана Шарого, учасника Крутянського Бою, з часопису „Народня справа" в Києві з 13-го квітня 1918року. Це була перша розповідь очевидця відразу по самій події, два і пів місяці після битви, і хоча незакінчена (нам бракує дві сторінки статті), вона має свою вимову. Для збереження повної автентичности редакція не робила в статті жадних змін. Статтю „Січовики під Крутами" вивіз з України д-р Степан Ріпецький, який в тому часі був у Києві. Йому ми завдячуємо цю знахідку.

Редакція

А потяг гуркотів і колихав в отій колисці мрій і далеких-далеких, забутих згадок, колихав, а в душі щось невимовно болюче щеміло і на шось по-дитячи жалілось...

Куди їдемо? Знов, немов прокинешся, спитаєш сам у себе.

Так, так, ми їдемо спасати Вкраїну від загибелі. В цій тайній таїні природи йде другий процес так само природний, як і сяєво місяця, як і шелест вітру в степу... Ми їдемо боротись з гнобителями нашого народу...

І тут пригадався мені вірш, який я прочитав братові в день од'їзду, коли він мене спитав, чого я їду і чи, взагалі, слід їхати.

Дай руку, мій вітре
крилатий,
І вірного друга забудь,
Брати мої б'ються
за волю
І в військо до себе
зовуть...
— Прощайте, чайки
легкокрилі,
Літайте і плачте
без слів,
— Чайками кричать
мої сестри
Над трупами рідних
братів.
Прощай, моя мати
природо,
На віки прощай і прости
...ина свого
без прокляття
Упасти побідно пусти!"

Побідно упасти за рідний край, за нашу замучену довгою неволею Україну, — ось чого ми всі взялись за мушкети і рушили в похід.

Така вже історична доля України, що вона, починаючи від славних запорожців, які гострими козацькими шаблями завзято боронили рідний край від напасників, аж до останнього часу в боротьбі добуває право своє на волю і незалежність; така її доля... Але щастя її в тому, думалось мені, що ніколи не переводились на Вкраїні вірні сини-лицарі, які в найтяжчі часи безправ'я та рабства високо держали прапор визволення, не спиняючись навіть перед тим, щоб життя віддати за свою убогу матір — Україну. Ми були часткою тих вірних синів і тому ми поїхали.

Такі думки снувались у мене по дорозі до Бахмачу.

У всіх січовиків був бадьорий настрій, свідомість того, що рішили — робити, і тверда певність у перемогу: оскільки наша спаяність і однодушність давала до цього запоруку.

* * *

Тривожно минала ніч. На ранок знов несподівана тривога.

Ніхто одначе тепер не сподівався, що тривога має серйозні підстави, — от, як учора, думали, сполохали, а воно й нічого не було.

Те ж, що поблизу ешельону рвалась уже шрапнель, свідчило про щось непевне. Отже ждали... прибігає сотенний Січової сотні і каже, що нічого поки не загрожує, але треба трохи повчитись стріляти.

Січовики, які мали по 40-50 куль стали вимагати собі більше на випадок битви. Сотенний згоджувався, дістав цінку-дві і роздав. Але кулі одпускались штабом дуже щось скупо, і січовики вийшли на стрілянину з дуже убогим запасом. Ніхто не вірив в можливість якоїсь серйозної битви. Але стрілянина, спочатку нечаста, перейшла в справжнє наступлення ворога.

Січовики зайняли позицію з лівого крила, інші козаки — з правого і в центрі і відкрили пальбу. Артилерію і кулемети теж пущено в ход.

Зав'язалась жарка битва; свистіли кулі, шкварчали в воздусі і з гроготом рвались гранати і шрапнелі, тріщали кулемети...

Наша артилерія була поставлена на площадках, причеплених до паровозів, і тому не могла влучно бити в ворожу позицію. Але наводчики були добрі і славно справлялись зі своєю роботою.

Який настрій був в час битви? Була все та ж певність в неминучість свого рішення, свідомість своїх обов'язків перед своєю совістю, і ця певність і свідомість була причиною того, що не страшні були ні свист куль ні розриви смертоносних шрапнелів...

В. Богачевський

У КИЄВІ 22-ГО СІЧНЯ 1919 РОКУ

(СПОМИН)

(2)

Вже в Ню Йорку при якійсь нагоді корифей українського театру Йосип Гірняк сказав мені, що має певну вістку (здається від сестри Ярослава), що його мали совєти зліквідувати

Про учителів в Другій Українській гімназії можна сказати, що це був цвіт української культури Києва. Директор Гр. Козленко викладав українську літературу, Микола Костьович Зеров — латину, при чому сипав жартами і часто давав нам виклади української культури та історію архітектури; проф. Йосиф Гермайзе викладав історію, яку часом теж викладав академік проф. Олександер Грушевський. Мабуть із-за його особливої короткозорости він уживав нараз дві пари окулярів. Математики, як вище згадано, вчив проф. Григорій Г. Холодний, а вчив добре, бо як я вернувся до Львова і мусів здавати вступний іспит до 7-ої кляси математика перейшла дуже добре і легко, хоча проф. Володимир Білинський не був вибачливий. Французької мови навчала проф. Марія Іванівна Прохорова, здається, дочка славного українського драматурга Карпенка Карого.

Як я вже згадав, до 2-ої гімназії я вступив весною 1918 року і цього ж року, 2 червня, відбулися іспити зрілости першого випуску абітурієнтів тієї гімназії. Знаючи професора історії Д. Дорошенка, можна сказати, що ці іспити мали майже державний характер історичного значення. Під час іспиту зрілости були присутні міністер освіти М. Василенко, болгарський амбасадор проф. І. Шишманов й інші достойники. Започаткував іспити своїм словом директор гімназії Гр. Козленко, а проф. М. К. Зеров прочитав прізвища тих учнів, яких Педагогічна Рада признавала гідними атестату на закінчення гімназії. Свідоцтва особисто роздавав міністер Освіти Василенко.

Після цього відбувся концерт, співав хор гімназії під орудою проф. гімназії О. Приходька, який виконав пісні кол. учителя цієї гімназії Стеценка.

Пам'ятаю також, що в коридорі гімназії висіла велика знімка-табльо всіх випускників гімназії з дедикацією Івана Франка.

Годиться ще додати, що географії вчив професор світової слави Степан Рудницький.

День 22-го січня 1919 року був морозний, сніг скрипів під ногами. Біля 9-ої год. ранку зібралася уже велика кількість народу на Софійській площі. Навпроти собору Св. Софії була збудована широка трибуна, на якій уставилися по обох боках делегації Західньої України і члени Директорії. Галицьку Дивізію очолював д-р Л. Цегельський, а Директорію її голова відомий драматург і політичний діяч Володимир Винниченко.

Само проголошення Соборности відбулося у формі відчитання відповідних грамот, які, від Західньої України відчитав д-р Цегельський, а від Директорії Володимир Винниченко. Акт відчитання тих грамот передавано через гучномовці, уставлені в різних місцях Софійської площі.

Та заки ці грамоти відчитано, зі Святої Софії вийшла процесія на чолі з архієреєм і багатьма священиками, які відслужили Молебень за успішне здійснення ухваленого Акту Соборности.

По молебні архієрей підходив з хрестом до кожного учасника обох делегацій, давав цілувати хреста, а знайомих членів Делегацій ще й обіймав.

Коли церковні відправи скінчилися і довершено Акт Соборности, серед многотисячної юрби відкрито широкий живий коридор для дефіляди. Попереду йшла військова оркестра, а за нею безчисленні ряди війська-піхоти, яку оцінювали на десять тисяч. Оркестра уставилась навпроти трибунини і там зупинилася, і приґравала маршуючим військам.

Публіка оплескувала українське військо, вигуки слава, слава — лунали з усіх усюдів. Коли ж піхотинці скінчили свій марш, надлетіла козацька кіннота в справжніх козацьких одностроях із піснею „Засвистали козаченьки". Народ сколихнувся, наче морські хвилі, гомоніли в безконечність оклики слава, а козаки галопом перелітали на конях заквітчаних синьо-жовтими й малиновими стрічками. Ентузіязм був такий великий, що тільки з трудом військовим частинам, які втримували порядок, можна було його вдержати.

Коли козацька кіннота перелетіла, показались галицькі Стрілецькі полки, на чолі з полковниками Євгеном Коновальцем і Андрієм Мельником.

Це військо було якесь інше від попередніх; стрільці, в довгих до стіп шинелях, йшли рівно, твердо і мужньо. Перед трибуною старшини віддавали військовий салют Делегаціям, а серед публіки відчувалася велика повага до цього війська.

Корпус Січових Стрільців — біля двох тисяч вояків, перейшов без поспіху, але з повагою, а за ним загуркотіла важка зброя: важкі кулемети, полеві гавбиці, важка артилерія із скриньками з амуніцією, а за ними важкі панцерні авта. Ця важка зброя викликала подив.

Для мене — це був найбільший момент мого життя; відтоді з Києвом я з'єднався так сильно, що дотепер почуваю себе більше киянином ніж галичанином.

Незабаром Київ святкуватиме 1,500-річчя свого існування, і варта було б, щоб про цей ювілей пам'ятали уродженці Києва та їхні нащадки.

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Улас Самчук, СЛІДАМИ ПІОНЕРІВ. Епос про Українську Америку. Видавництво „Свобода". Джерзі Сіті-Ню Йорк, 1979, ст. 268.

Автор пише, що ця книжка оповідає про „тих наших земляків, що першими ступили на землю З'єднаних Стейтів Америки і першими розпочали організацію нашого тут життя, а передусім Українського Народного Союзу", — а ми назвемо цю цікаву, немов любовну повість, написану книжку Уласа Самчука — історією американських українців, бо автор пише і про те, як народжувалися й два інші наші Союзи — Братський і „Провидіння".

Добре сталося, що цю нашу історію писав наш найбільший прозаїк у вільному світі, бо він дав нам не сухий науковий твір про нас, тільки белетристичний, як він пише, „епос", який читається як літературний твір. Ось як автор пише про видатного діяча УНСоюзу — Дмитра Капітулу:

„Хлопець п'ятнадцяти років, селянського походження, з освітою народної школи, знаючи, крім своєї і трохи польської мови, пускається в дорогу через цілу Европу до Бремену і кораблем перепливає океан", прибуває до Ню Йорку, а пізніше до Авденріду в Пенсильванії.

В книзі є сім розділів, але найдовше автор оповідає про „Долину Антрациту", де починалося українське життя в Америці, де працював перший український священик о. Іван Волянський, і де збудовано першу нашу церкву. Не хочеться вірити в те, які труднощі мали наші люди навіть при організації церковної Богослужби. Польський римокатолицький священик заявляв нашим людям, що „не позволя" на те, щоб наш одружений священик відправляв Службу Божу, а римокатолицький архиєпископ у Філядельфії Петрик Раєн не тільки, що не хотів прийняти одруженого о. Волянського, але ще й „наказав своїм підлеглим йому священикам у Шенандоа — польському, литовському й ірляндському — виклясти з амвону його". Ми згадуємо про це, щоб підкреслити, як важко жилося нашим людям у цій вільній країні, і щоб зазначити те, що навіть високі католицькі духовні особи не знали історії своєї Церкви...

Улас Самчук „намагається відтворити життя минулого, бо історія тікає з-під ніг, і все, що робилося пів століття тому, тепер сіра давність, яка пройшла крізь вогонь двох світових воєн і плянетарних змін усіх вимірів."

Треба з радістю ствердити, що авторові вдалося майже в белетристичній формі відтворити те, як наші піонери в Америці розбудувалися і створили Американську Україну в такому виді, як вона виглядає тепер, маючи не тільки Український Народний Союз, але і Братський Союз та „Провидіння" — ці два останні відкололися від першого, і тому автор про них згадує.

Ми довідуємося про визначніших українців в Америці в усіх Союзах, про редакторів союзових органів, про важливіші події в нашому житті, про наші наукові організації: Наукове Товариство ім. Шевченка і Українську Вільну Академію Наук.

Важко дати хоча б короткий зміст цієї густозмістовної книжки про „епос Української Америки", останній розділ якої присвячений Першому Світовому Конгресові Вільних Українців, що відбувся в листопаді 1967-го року в Ню Йорку. Автор кінчає свою працю такими словами:

„На цьому нашу розповідь про те, що було, можна кінчати. Слідами тих піонерів, що його зумовили, пройдено, діялог з ними вичерпано; століття їх минулого за нами, ми його знаємо, перед нами загадкове, вагітне гострими конфліктами питання того, що буде. Вимагається особливої чуйности. Україна, Америка, Світ. Схід і Захід. Таємниче, підземне наростання нових зударень, швидка перебудова сцени, зміна декорацій... І незмінні, як незмінний світ, вимоги і потреби нашого Я з його волею діяти, змагатися, бути в майбутньому..."

Ці слова писав Самчук п'ять років тому, але вони виглядають ще більше актуальні, як тоді, бо тепер ясніше видко „наростання нових зударень". Улас питався тоді, „яка майбутність наших виходців, розсипаних по земній кулі", і відповідав, що „пройдене ними минуле настроює до оптимізму", бо їх „ідеали в течії самого життя, їх діяння на добрій дорозі".

У книжці світлини автора цієї книжки, фото погруддя о. Григорія Грушки з пам'ятника у виконанні Михайла Черешньовського та п'ять світлин. Наприкінці (ст. 265-268) „Слово про автора" пера Л. Луцева, який коротко інформує про Уласа Самчука.

Юл. Мовчан

З ПОДОРОЖНІХ НОТАТОК

(4)

ЩО Я БАЧИВ У АВСТРАЛІЇ

Українці Австралії — приклад іншим

Але якщо абориґени мають або можуть мати деякі підстави нарікати на Австралію, то цього ніяк не можна сказати про українців. Наведемо тільки такі два факти. В той час, коли лише 32 роки тому Австралія на своїй землі не мала зареєстрованого жадного українця, уже 1966 року, за словами тодішнього прем'єр-міністра Г. Гольта тут було 35,000 українців (див. „Українці Австралії", 1966). І також, коли 30 років тому в Австралії не існувало ніякої української організації, церкви, школи, об'єднання, товариства; сьогодні їх нараховується щонаймні 109 (з них, правда, 43 є церковно-релігійного характеру). Хіба вже тільки ці два факти не говорять про все?

Коли в Канаді першим українцем-еміґрантом був селянин Василь Єлиняк, а в ЗСА — священик Агапій Гончаренко, то в Австралії, як першого українського поселенця, історія занотувала ветеринарного лікаря Степана Барчинського. Народжений 1879 року в Золочеві, д-р Барчинський якимсь чином у 1912 році опиняється в Австралії, хоча незабаром знову повертається на рідні землі, аби взяти активну участь у національно-визвольних змагання. Але 1936 року він ще раз повертається до Австралії, працюючи переважно в Сіднеї. З прибуттям нової еміґрації, д-р Барчинський став щирим дорадником поселенців та помічником у створенні організаційних форм громадського життя. Помер він у місті Перт, Східня Австралія, 1961 року.

Скільки тут побудовано українських народних домів, шкіл, ресторанів тощо — не кажучи вже про церкви — точно не знаю, але їх тут багато. Найголовніше, вони були постали протягом дуже короткого часу і їх побудували люди, які, прибувши до Австралії, крім мозолистих рук та підірваного здоров'я в наслідок пережиття тяжких минулих років, не мали нічого.

Ось опиняємося перед дверима одного з таких будинків, що його побудували за тяжко запрацьований гріш українські скитальці в Есендоні, біля Мельборну.

— Це наш народний дім — місце, де скупчується культурно-освітнє життя української еміґрації Мельборну та його околиці, — каже мій добрий приятель, відомий журналіст Степан Радіон.

Входимо до середини. Праворуч переповнена заля публікою, була тоді 4-5 год. по полудні, неділя, 18-го листопада м. р. Там гість з Америки, мистець Степан Крижанівський ділиться із своїми земляками розповіддю про американські будні.

Сходами спускаємося вниз, до підвалу. Тут зразу доходить приємний запах українських страв, вареників, борщу тощо. Тут же, поруч, бачимо бару, без якої, видно, не тільки українці Америки, але також і Австралії „не можуть" обійтися.

- Прошу познайомитися, — каже п. Степан. — Це наш голова Федерації Українських Організацій Австралії, п. Юрій Денисенко. Імпозантний козарлюга, років не більше 30-35, п. Денисенко хоч і живе в Сіднеї, кілометрів 400 на північний схід, проте скориставшись неробочою неділею, прибув сюди в якійсь громадській справі. Він радо запрошує відвідати його Сідней.

Потім знайомимося з п. С. Лисенком — головою Асоціяції Українців Вікторії, так само ще досить молодою людиною. Хоч і він, як і Денисенко, правдоподібно, були народжені якщо не в Україні, то напевно на скитальщині, проте добре володіють українською мовою, а теж, як бачимо, вони добрі українські патріоти. Значить, думаю, українські пенсіонери Австралії добре стараються, щоб по них прийшла зміна; протилежно до Канади чи ЗСА, де там часто проживає уже третє й четверте покоління наших поселенців, народжених у цій країні, тому й серед деяких родин уже переважає англійська мова, в Австралії такої проблеми покищо нема. У загальному серед українських поселенців в Австралії вражає життя і динамічність. У кожного — молодої людини чи пенсіонера є будь-який громадський обов'язок, він належить до цього чи іншого товариства, організації чи є членом якоїсь української установи, займається корисною працею для української спільноти, або принаймні його метою є щонебудь корисного зробити для своєї громади. В протилежності до частинного збайдужіння до українських проблем української еміґрації на американському материку, до її політичних розходжень чи міжусобиць, тут серед української спільноти в Австралії — це явище незамітне.

НОВА ЗЕЛЯНДІЯ — „ОВЕЧИЙ РАЙ"

Що Нова Зеляндія — „овечий рай" — це „суща правда". Бо як інакше можна назвати країну, яка на 3,250,000 населення має 63,000,000 мільйонів овець? Тобто, приблизно 20 овець на кожну особу — включаючи сюди також малих овечок. Або, коли 95 відсотків національного прибутку в державі припадає на прибуток з випасу овець та корів, що їх тут нараховується біля 8-ми мільйонів. Де і в якій іншій країні світу є стільки овець та корів? І це в той час, коли обшир території Нової Зеляндії має тільки 103,934 кв. милі, тобто, приблизно половину території України.

Куди б не кинути оком — скрізь на зелених горбкуватих полонинах цього острову і країни найдальше висуненої на південь, бачимо величезні отари, переважно білих овець. Кожен фармер має пересічно 3,000-4,000 овець. Очевидно, тут немає ніяких „пастушків" із сопілками", як це ми бачили на нашій Гуцульщині чи Лемківщині, бо пасовиськ так багато і вони такі великі, що ніхто домашніх тварин тут не потребує пасти. Лише подекуди видно огорожі. Так само не видно жадних вівчарень, бож на таку кількість овець було б нонсенсом побудувати стільки навіть „дрантивих" вівчарень. Та їх тут зовсім непотрібно, клімат бо у Новій Зеляндії настільки лагідний, що і вівці, і корови, і коні під відкритим небом досить добре себе почувають, незалежно від того, чи то буде літо чи зима, день або ніч. Хіба це не заслуговує на назву „раю" для цих тварин?

(Продовження буде)

Концерт у пам'ять Станислава Людкевича в Нюарку — Ірвінґтоні.

Прегарна осіння неділя, 25-го листопада м.р., була одним з найкращих днів для культурної публіки Нюарку і околиці. Концерт у пам'ять Станислава Людкевича, влаштований Президією Українського Музичного Інституту в залі УНДому обернувся в спонтанні святкування 100-літнього Ювілея Композитора.

Треба було бути між виконавцями, організаторами імпрези і численною публікою, щоб пережити цей вечір, інакший від всіх концертів і академій.

Елегантна заля, а на сцені прибраний квітами портрет Ст. Людкевича, на столику знімка композитора різного віку, включно зі знімками величавих похоронів, а на другому видання Кавказу з 1961 і 1978 років, рукопис Заповіту і оригінальний підпис 100-літнього композитора надавали святочного настрою. Відкритий концертовий Стайнвей наче чекав на музику Людкевича, а в руках слухачів пишалась програмка, що її по-мистецьки виконала п-ні Галя Клим.

Відкрила концерт Таїса Богданська, вітаючи гостей від Президії УМІ та заявлючи, що УМІ лучиться сьогодні з тим українським Львовом, що квітами встелював дорогу композитора, коли ж він ішов святкувати свій 100-літній ювілей. Вона згадала про свою зустріч з композитором в липні 1966 року у Львові, та його живе зацікавлення розвитком УМІ в Америці. Опісля попросила п-ні Марту Яцушко, члена хору „Думка" в Ню Йорку, яка мала велике щастя побачити і поговорити зі столітнім композитором в серпні минулого року, тільки на три тижні перед смертю композитора.

Пані Марта Яцушко в живий, цікавий спосіб розказала про ті небуденні хвилини, які пережила в домі композитора, якому розказувала, що хор „Думка" підготовляє його „Кавказ". Старенький композитор радів, розпитував чи українці мають свою оркестру, та чи підготовляють цілий твір чи тільки першу частину.

Другим свідком останніх подій у Львові була п-ні Клявда Кордуба, яка розказала про величаві похорони композитора. Домовина лежала в залі Львівської філармонії, хори і оркестра виконувала його твори, а львовяни парами підходили віддати останній поклін. В день похорону вулиці Львова, куди йшов траурний похід, були закриті для руху, а тисячі народу і море квітів (бож 300 вінків) супроводжали композитора на Личаківський цвинтар, де при головній алеї, недалеко пам'ятника Івана Франка, виросла нова могила Станислава Людкевича.

Багатогранну постать Людкевича, як композитора, музиколога, дослідника, організатора музичного шкільництва в Галичині, директора, а згодом інспектора Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові представила в цікавій доповіді піяністка Дарія Гординська-Каранович, підкреслюючи, що його діяльність має епохальне значення для української музичної культури. Оцю унікальність Людкевича схопив прегарно в своєму вірші Іван Гнатюк, і вірш цей привезений з України прочитала артистка Валя Калин, викликуючи у публіки і гордість і любов і глибоку вдячність до композитора, місія, якого була така важлива, що й смерть вступалася йому з дороги...

Опісля, наче китиця квітів для композитора, був виступ семи учениць кляси піяністки Галі Клим, які з прецизністю і щирим молодечим відчуттям відіграли дев'ять п'єс із педагогічного репертуару. Дівчата, які виступали а це: Міріям Худьо, Уляна Легедза, Ія Дац, Уляна Пінковська, Рута Гопалюк, Христя Терлецька, Наталя Закаляк були свідомі свого завдання і святочної хвилини, вони ставились до виступу так серйозно, що це була насолода слухати ці рідко виконувані твори, защо велике признання належиться їхній вчительці п-ні Галі Клим.

На закінчення першої частини концерту із звукозапису колекції Романа Савицького продзвеніли пісні львівського хору „Трембіта" під дириґентурою В. Пекара: „Ой Морозе, Морозенко" і Гаґілка. Професійне виконання і знаменита апаратура причинилась до того, що платівка зробила враження, начебто спрвді тут на залі виступив хор.

У другій частині концерту чвірка мистців обдарувала зацікавлену публіку творами, з яких більшість вперше виконувалась в Нюарку.

Скрипаль Рафаїл Венке, при дискретному акомпаньяменті Дарії Каранович виконав віртуозну „Чабарашку" спонтанно, живо, з притаманною йому легкістю і елегантістю.

Сопрано Марта Кокольська-Мусійчук при чутливім акомпаньяменті Галі Клим відспівала три пісні, а саме: „Черемоше, брате мій", „Тайна" та „Спи, дитинко моя", настроєво, з гарною динамікою і цікавою інтерпретацією.

Елегію, цикл варіяцій для фортепіяну, на тему пісні „Там, де Чорногора" виконала піяністка Дарія Гординська-Каранович. Твір написаний 1915 року, коли композитор перебував в полоні в Середній Азії сповнений тугою за рідними Карпатами. Там тужить трембіта, переливають гірські струмочки, шумлять між горами вітри... Всі ці гірські настрої віртуозної композиції Людкевича віддала піяністка глибоко зі змінливим забарвленням.

На кінець концерту могутньо з платівки прозвучав звукозапис Іч. „Кавказу", під дириґентурою Миколи Колесси у виконанні оркестри Львівської Філармонії і хору „Трембіти".

Різноманітна програма закінчилась... Ожив Людкевич серед нас... Далеко від рідного Львова, в Нюарку, поклонились Корифею української музики всі ґенерації: діти, молодь, середні і старші.

Таїса Богданська

ІВАН ГНАТЮК

На честь столітнього Ювілею композитора Станислава Людкевича

Сто літ, — сто свіч горить на свічнику.
Лиш геній міг ці свічі запалити.
В їх світлі чуємо ми музику таку,
Що хочеться й плакати й жити.

Століття — мить у творчому житті.
Мистець часу не чує над собою.
Усе життя в дитинній простоті
Він живить душу радістю й журбою.

Не видимо, як думи на чолі
Натхненному й осяяному зроду.
Сто літ лягло орбітами землі
Навколо пісні і судьби народу.

Які йому епохи на віку
не підкладали камені під ноги.
А Він ішов у музику таку,
Що й смерть Йому вступалася з дороги.

Та ця дорога довга і важка:
Не легко йти й не збитися ні разу.
Він чув снагу Шевченка і Франка
Могутній патос „Наймита" й „Кавказу".

І шлях Його пісенний, як мотив
записаний не нотами, а кров'ю,
Він людський дух кантатами будив
З тяжкого сну, бездум'я і безмов'я.

Його сторіччя повне відкриття,
Що в титанічній творчості відлите.
Він засвітив сто свіч свого життя,
І вже до віку їх не погасити.

У СТОЛИЦІ...

(Закінчення зі стор. 1)


Сенатор Дж. Бруно


Колишній сен. Е. Мейсон


Ассемблімен М. Гобляк


Ассемблімен Моріс Гінчі

адміністратор Союзівки Володимир Квас, який є членом повітової леґіслятури, від УККА — п. М. Василик і п-ні Денисенко, від СУА — п-ні А. Слободян та інші.

Були заступлені всі українські організації Олбанської округи. Прибули автобусом діти парохіяльної школи в Коговзі з дир. В. Терлецьким, п-ні Омецінською і Д. Грицковян.

Пані Дозя Кушнір разом із союзянками з Вотервліту, Коговзу і Трою та членками ОЖ ОЧСУ з Амстердаму, після закінчення першої частини Українського Дня, зорганізувала прийняття для американських і українських гостей у бюрі сенатора Бруна.

Після прийняття в год. 2:30 в Сенаті почалася сесія. Молитву в намірені українського народу провів о. Т. Гуманицький, сенатор Бруно виголосив промову, прочитав проклямацію нюйоркського губернатора Гю Кері та резолюцію з нагоди Дня Української Самостійности, що її прийнято одноголосно. Численна українська делеґація на бальконі була свідком цієї події.

День Української Самостійности 22-го січня 1980 р. в Олбані пройшов з повним успіхом.

Українські делеґації в посадників міст Олбанської округи

У Вотервліті, 17-го січня українська делеґація прибула до посадника міста О'Браєна та вручила йому український прапор. Посадник підписав проклямацію з нагоди Дня Української Самостійности. В делеґації були: о. парох Т. Гуманицький з дияконом Д. Лоренцом, від СУА — п-ні Люба Мокій, від ОЖ Українського Клюбу М. Скалій, від УККА — М. Філь, від Українського Клюбу — І. Карабін, від Братства — П. Юрох, від української школи — М. І М. Комарі, від СУМ-А — Ганя Демчар.

У Коговзі українська делеґація: о. митр. В. Андрушків, інж. Р. і Я. Ракочі, М. Савків, М. Кухар, М. Павлів, представники всіх українських товариств і діти: сестри Динько та М. Савків відвідала посадника міста Р. Кенестрері та вручила йому український прапор.

У Трою, 21-го січня українська делеґація: о. Ол. Лімонченко, парох УПЦ, В. Кобур від УККА, В. Колодій від ветеранів, учениця Христина Коновальчук і Роман Гарасимяк (СУМ-А) відвідали посадника міста Люї Ентоні, який підписав проклямацію.

У дні 22-го січня українські прапори повівали на будинках міських урядів у всіх трьох містах. У місцевій пресі були знімки з тих делеґацій.

САХАРОВ ВОЛІЄ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

Всі ці обмеження, стосовані проти академіка Сахарова, нібито не відносяться до його дружини Єлени Боннер-Сахарової, але за нею також слідять аґенти КҐБ і по цивільному зодягнені поліціянти. Покищо його ще не позбавили членства в Академії Наук СССР, бо це вимагає окремої процедури і тайного голосування, — процедури, яку, мабуть, побоюються переводити партійні наглядачі Академії. Покищо проти Сахарова ведеться тільки очорнююча кампанія і Президія Академії закинула йому „знеславлення титулу совєтського вченого".

Кореспондент Крейґ Вітні каже, що Єлена Боннер не мала труднощів відносно поїздки до Москви і повороту до Горького.

„Совєтські чинники стараються заспокоїти хвилю протестів на Заході, пов'язану з моїм примусовим виїздом з Москви, — каже Сахаров, — і обіцяють, що я зможу продовжувати свою наукову роботу і що вони не судитимуть мене, але я є приготований стати перед відкритим судом".

Дружина Сахарова, виїжджаючи з Москви заявила, що ще від часів Сталіна нікого не висилали на примусове заслання без судового вироку і навіть в'язні мають обмежене право листуватися із своїми рідними.

На Заході далі продовжуються протестні акції в обороні Сахарова з домаганням привернути йому всі попередні права і можливість повороту до Москви.

Біжучі справи...

(Закінчення зі стор. 1)

родині Караванських. Український Народний Союз покрив половину коштів подорожі і Екзекутивний Комітет ЗУАДК-у висловив за це подяку УНСоюзові.

Директор канцелярії п. М. Баранецький та референт Суспільної Служби ЗУАДК-у д-р В. Чума останньо були зайняті влаштуванням прибулої із Відня до ЗСА еміґрантки Красовської та її 11-літнього сина. Мешкання піднайдено, сина влаштовано у школі. На черзі є допомога у влаштуванні на праці.

До 14-го січня ц.р. Коляда на цілі ЗУАДК-у принесла біля 5,000 дол. і датки дальше напливають. Рівнож сума грошей зі збірки на Фонд допомоги переслідуваним і Ув'язненим українцям виносить понад 5,000 дол. і можна сподіватись, що в післясвяточному сезоні поважно збільшиться. Під час дискусії багато часу присвячено започаткованумо щойно в грудні минулого року, Фондові Правної Оборони українців. Як відомо, в останньому часі прибрала на силі кампанія наклепів на українських (та інші національності) еміґрантів з обвинуваченням їх у співпраці з німецькою владою в часі II світової війни. Часто жертвою наклепів падуть найбільш невинні люди. В дискусії в справі цього фонду взяли участь усі присутні. Допомога в правній допомозі безпідставно обвинуваченим українцям є конечна. Покищо сума цього фонду незначна і не перевищує кількох сотень, але початок уже зроблений.

Скарбник ЗУАДК-у д-р Б. Гнатюк інформував про те, що в короткому часі буде зроблене річне замкнення фінансового діловодства.

Під кінець наради порушено декілька справ, як: конференцію центральних допомогових установ, відвідини Президії ЗУАДК-у у Митрополита Мирослава Любачівського та справу винагороди для референта.

В Австралії...

(Закінчення зі стор. 1)

мовами привітав студентів, лекторів і гостей голова Стейтового Представництва ФУСА на Вікторію, п. О. Василько. Він побажав студентам багато успіхів та висловив надію, що такі курси стануть невід'ємною частиною українського життя в Австралії. Відтак він представив викладачів курсу: д-р Анну Власенко-Бойцун, що приїхала зі ЗСА проф. Є. Марвана, голову славістичного департаменту Сиднейського університету і д-ра В.П. Чекалюка, колишнього викладача Сиднейського Технічного коледжу та курсів російської мови при Мекворському університеті.

Курси українознавства в Австралії відбуваються під протекторатом Українського Вільного Університету, який признає студентам кредити здобуті на Літніх Курсах в Австралії.

Ініціятором тих курсів був проф. Яр. Рудницький, представник КВУ на Австралію, при допомозі якого основано Фундацію Українських Студій в Австралії, що зібрала вже понад 200,000 долярів на оснування Катедри Українознавства в Австралії, і якої офіційне відкриття має відбутись у 1981 році.

Перший Літній Курс Українознавства відбувся в 1978 році в Сиднейському університеті з участю двох професорів — Я. Рудницького і М. Степаненка й місцевими викладачами — Володимиром П. Чекалюком й Ольгою Качан, а другий в 1979 році в Аделаїді з проф. Я. Рудницьким і А. Власенко-Бойцун та д-ром В. Чекалюком.

Цьогорічним координатором курсів став д-р В. Чекалюк, який рівночасно викладає українську граматику в середньошкільній практиці для вчителів українського шкільництва. Проф. Є. Марван веде курс української лінґвістики в англійській мові, подаючи приклади і пояснення в українській мові, а проф. А. Бойцун читає курс „Українська література 60-их і 70-их років XX ст. в Україні та розсіянні".

Курси втішаються великою популярністю, бо на першу сесію прибуло багато гостей, батьків і знайомих студентів та прихильників ФУСА.

Ділимося дуже болючою вісткою, що дня 30-го січня 1980 року, з Волі Всевишнього, відійшов несподівано, у Вічність, на 26-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ, СИН, БРАТ і ШВАҐЕР

бл. п.

ТЕОДОР ТАРАС СОКІЛ

недавній ґрадуант фармацевтики.

ПАНАХИДА — в п'ятницю, 1-го лютого 1980 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Ірвінґтоні, Н. Дж.
ПОХОРОН — в суботу, 2-го лютого 1980 р., о год. 9:30 ранку в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а опісля на цвинтарі Ґейт оф Гевен, Silver Spring, Md

У глибокому смутку:
НАТАЛКА — дружина
МАРІЯ і ОЛЕКСІЙ СОКІЛ — батьки
ОЛЕКСІЙ, МАРІЯ, КАТРУСЯ, ІВАНКА, НАТАЛКА — брат і сестри
ІРЕНА І НЕСТОР БАСНЯК — тесті
ТАНЯ І ХРИТИНА — шваґерки
ІГОР БОЙЦУН — шваґер
Ближча та дальша Родина в Америці, Україні та Словаччині

30-ліття школи українознавства в Чікаґо



На 30-літті Школи Українознавства Степан Чупейда, голова Батьківського Комітету, одержав квіти від двох учениць — своїх внучок Наді й Люби Галкин. (Дідусь і внуки є членами 114-го Відділу УНС)

У неділю, 9-го грудня м.р., Школа Українознавства при парафії православного собору св. Володимира в Чікаго відзначила 30-ліття свого існування бенкетом та мистецькою програмою. Після молитви, що її прочитав настоятель парафії о. протопресвітер Федір Білецький, духовний опікун школи, головну ювілейну промову прочитав проф. Мирослав Семчишин, педагог і довголітній голова Матуральної Іспитової комісії. Він пригадав підготовчі роки, які дали підставу для створення суботньої школи з повною програмою українознавства, подав коротко історію школи та вигляд на майбутнє.

Ця найбільша суботня школа українознавства при православній парафії у ЗСА має соборницький характер. Учителі й учні є з різних українських парафій та різного віровизнання. За ці роки учили 68 учителів, а матуральних абсольвентів, починаючи від 1964, було 170.

З нагоди ювілею школа отримала багато привітів. Між ними прочитано привіти від митрополита Мстислава та архиєпископа Константина.

Аспірант Чікагського університету, відділу славістики, Віктор Личик, абсольвент Школи Українознавства в 1973 році, прочитав „Спогад з минулого", підкреслюючи радісні хвилини з своїх шкільних років.

Святочною мистецькою програмою, виконавцями якої були учні та колишні і теперішні учителі, проводила Галина й Дмитро Грушецькі, обоє учителі. Вони пов'язували виступи програми поважними й гумористичними цитатами.

У мистецькій частині програми виступив вокальний гурток 8-ої і 9-ої кляс, у складі: Ніна Верхогляд, Катя Волковець, Таїса Коломиєць, Тамара Коломиєць, Шура Косогор, Катя Луппо та Ліда Шкребець. Під акомпаньямент на гітарі учителя Юрія Павлика дівчата проспівали „Мати — синові" та „Мені ворожка ворожила". Ірина Соколовська, учениця 10-ої кляси, продеклямувала вірш „Рідна мова" Наталі Білоцерківець, учениці в Україні. Брати Ігор та Роман Андрушки, учні 10-ої кляси, на скрипці й чельо заграли два класичні уривки Баха й Генделя.

Наталя Бандура, учениця 10-ої кляси, прочитала свій вірш, присвячений 30-літтю школи. Надія Савин, учителька співу і музики, на фортепіяні виконала „Пастораль" В. Барвінського. Вокальний ансамбль учительок, а саме: Галина Карасейчук, Галина Грушецька, Дора Пошиваник, Ольга Семчишин, Олена Скиба, Оксана Ференс та Марія Гаврилюк — керівник (фортепіяновий акомпаньямент Марти Стадник,) проспівав „Розляглись тумани", „Коло мої хати зацвіли блавати", „По садочку ходжу" та „Недоспівана пісня".

На цьому святі, крім листовних, були й усні привіти від представників українських організацій, установ, інших шкіл українознавства чікагської метрополії та Ради Українського Шкільництва при УККА. На фінансові потреби школи представники та гості склали щедрі пожертви.

Під час програми найменші учні вручили квіти енерґійному директорові школи п-ні Олександрі Дяченко-Кочман та голові Батьківського Комітету Степанові Чупейді. Тридцять років тому, коли його діти ходили до школи, пан Чупейда був головою Батьківського Комітету. Сьогодні його внуки є учнями цієї школи. Чому дідусеві довелося знову бути головою Батьківського Комітету? Може через внуків, може він любить школу, а може тому, що із 120 дітей, що ходять до школи, на річні збори Батьківського Комітету приходить мало батьків, а ще менше тих, що беруться за відповідальну працю.

Учителі, переважно батьки учнів цієї школи, є добре кваліфіковані люди з педагогічним вишколом або довголітнім досвідом, більшість з них має закінчену університетську освіту. Цими учителями сьогодні є: Галина Василів, Дана Лень, Галина Карасейчук, Дора Пошиваник, Василь Коновал, Олексій Пошиваник, Надія Скорин, Олена Скиба та Олександра Кочман — директор школи. При цьому слід сказати про людей, які учать не з батьківського обов'язку перед своєю дитиною, бо не мають своїх дітей. Вони учать з любови до українства, з любови до всіх українських дітей або може з любови до своєї учительської праці в українській школі. Такими учителями тепер є педагог і кандидат докторату Марія Коркач, студент університету Юрій Павлик, градуантка музичної консерваторії Марта Стадник та довголітня учителька Ольга Семчишин, яка викладає релігію в старших клясах.

З нагоди 30-ліття школа видала ювілейний збірник (28 ст.), де подано історію школи, список усіх учителів, матуристів та інші інформації з останіх 30 років школи. Ювілейний збірник можна придбати в директора школи.

„Підсумовуємо наші досягнення з кріпкою вірою, що ми всі на правильному шляху, що нам усім дорога наша безталанна, але нескорена Батьківщина і що наша школа, як і десятки їй подібних, виконує своє завдання. Бо немає церкви без громади — мирян, і немає і не буде духової України без школи — без студій українознавства, без науки про Україну і для України. У цьому скадному процесі ми лиш мала, але важна цеголка. Ми далі крокуватимемо по тому самому шляху, на який стали тому 30 років наші попередники, і віримо, що коли нас не стане, прийдуть інші нові сили і продовжуватимуть наше діло". Такими словами закінчив святочну доповідь проф. М. Семчишин.

Ол. Пошиваник

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

У справі збірника „Шахи в Україні"

Під заголовком „Допоможіть видати збірник „Шахи в Україні", в щоденнику „Свобода" 10-го лютого 1978 року появився заклик. Збірник „Шахи в Україні" — нариси з історії гри в шахи серед українського народу від Київської Руси до Української ССР — незабаром вийде з друку. Його розділи: передмова співтворця „празької весни" (1969 р.), шахового чемпіона Західньої Німеччини 1978 року ґросмайстра Людека Пахмана „Визиск талантів шахової України для слави Росії", „Шляхи шахів на українську землю", „Русифікація української шахової термінології", „Російські патріоти — заслужені діячі СССР, українські - еміґранти", Ю. Боголюбов „Життя і шахова творчість", „О. Селезнів — чемпіон України", „Шахи серед українських еміґрантів у Німеччині", „Шахи в Північній Америці (ЗСА, Канада. С. Попель, О. Попович, проблеміст Є. Онищук та ін.)", „Українські шахісти в Австралії".

Розділ „Шахи в Українській ССР" включають характеристику Л. Руденко — чемпіон світу з шахів, ґросмайстерів — Романишина Білявського, Михальчишина, Савона, Кузьмина та ін. Розгляд шахових праць, що вийшли українською мовою.

Очевидно, видати такого обсягу збірник і заплатити друкарські видатки не під силу одній особі; яка живе із заробітку службовця. Тому й редакція просить, щоб надсилати пожертви на видання збірника „Шахи в Україні", прізвища жертводавців будуть поміщені на другій сторінці обкладинки збірника. А в випадку, якщо пожертви надіслати немає змоги, то будь ласка, напишіть, скільки примірників книги зможете купити, або взяти до розпродажі, зобов'язавшись уже тепер оплатити замовлені примірники. Ціна книги 10 американських долярів. Після виходу з друку, ціна буде значно вища. Пожертви висилати на адресу J.Semenko, Zentnerstr. 39/11, 8000 München 40.

На видання збірника „Шахи в Україні" потрібно приблизно 8,500-9,000 німецьких марок. Досі на видання надійшли пожертви (подаємо за порядком одержання): Б. Назарко (Торонто) — 100 ам. дол і 20 кан. дол., разом 217 нім. марок; І. В. Корнійчук (Мюнхен) — 200; інж. В. Ісаїв (Аахен) — 100; д-р В. Бачинський (Женева) — 100; ред. Д. Кузик (Трентон) — 50 ам. дол., 90 нім. марок; С. Кікта (Клівленд) — 75 дол., 117 нім. марок; Я. Онищук (Вестон) — 118; Г. Ґукс (Шварценбах ам Вальд) — 50; А. Ребет (Мюнхен) — 150; проф. д-р О. Попович (Ню Йорк) — 200 дол., 364 нім. марок; В. М. Огородник (Реґенсбурґ) — 200; інж. Я. Шевчик (Австралія) — 80; Український Культурно - Товариський Клюб у Сіднеї — 100 австр. дол., 196 нім. марок. На день 18 жовтня 1979 року надійшло всіх — 1,984 німецьких марок. (В наслідок коливань обмінного курсу валюти іноді та сама сума долярів у різний час давала різну кількість німецьких марок).

Редакція „Спортових Вістей" „Свободи" дальше закликає любителів тієї „королівської гри" і симпатиків української спортової літератури щедро піддержати збірку на видання збірника „Шахи в Україні", зокрема в цьому Олімпійському році, в якому російські імперіялісти в численних своїх виданнях в різних мовах представляють українських спортовців як росіян і їхні осяги записують на конто російського спорту.

Українські відбиванкарі — учасники великого турніру в Олбані

Згідно з офіційним календарем турнірів Відбиванкової Федерації Америки, 5-го січня ц.р. в м. Олбані, Н. Й., відбувся великий турнір, у якому взяло участь 16 найкращих відбиванкових дружин Східніх ЗСА і Канади. Між канадськими кращими клюбами слід відзначити: чоловий з провінції Ню Бронсвіку, Ґошелягу з Монтреалю, Ґлен Оакс з Онтаріо і Торонто В.К. На початку гри проходили в 4-ох підгрупах, після яких дружини, що зайняли перші місця, ввійшли до півфіналу і остаточно до фіналу. В підгрупі, в якій українську відбиванку репрезентувала дружина УСВТ „Чорноморська Січ", змагалися: згаданий вже клюб Ґлен Оакс, Пікіпсі В.К. і Боффало В.К. По закінченні гор в цій підгрупі „Ч.Січ" зайняла перше місце і таким чином закваліфікувалася до півфіналу.

У півфіналі „Січовики", будучи кращими технічно, не видержали фізичної втоми, якої зазнали в довгій і важкій подорожі автомобілями в сніговії, що навістила Ню Джерзі і Південний стейт Ню Йорк, програли з клюбом „Косун" вислідом — 13:15, 12:15.

У зустрічі за 3-тє місце наші відбиванкарі програли в односетівці вислідом 13:15 зі сильним клюбом „Шошеляга" з Монтреалю. Враховуючи важкі кліматичні умовини, які мусіли подолати наші хлопці в дорозі на цей турнір, перед яким не мали можливостей відпочинку і фізичної підготови, четверте місце на усіх 16 треба вважати за успішне. Тим більше, що на змагання не зміг прибути один із чолових відбиванкарів „Ч. Січі" А. Голинський. Склад „Ч. Січі" в цьому турнірі був: Н. Паславський (граючий тренер), М. Паславський, П. Мельник, П. Гунчак, О. Федаш, Д. Емич, Р. Колінський, М. Лящук, Я. Ваньо. Кінцевий показник табелі турніру першої чвірки:

1. „Бака" Філядельфія
2. Косун, Олбані
3. Гошеляга, Монтреаль
4 УСВТ „Ч.Січ" Нюарк

(от)

Вістки з України. Ковзанярі без... ковзанів

Під заголовком „Про таємниці скрині, уперті факти й Олімпійський спокій"... подав кореспондент київської „Спортивної Газети" Ю. Шаїнський, в числі 153 з грудня 1979 року, цікаву документальну статтю, у якій викрив факти елементарних браків спортового інвентаря, цим разом ковзанів, які очевидно спричинює російська окупаційна влада в Україні, в цьому випадку в столиці України — Києві, що в цьому році рахується олімпійським містом.

Поміщуємо головніші факти з тієї статті без жадних коментарів (от).

У „Спортивній Газеті" з дня 11-го жовтня 1979 року в статті „Вузька доріжка Льодового" є такі рядки: „Приходжу сюди вже не вперше, — каже Таня Змигроцька, яка відвідує секцію ДЮСШ (Дитячої Спортової Школи) міськспорткомітету, — дуже подобається, але ноги втомлюються... Щодня у нових ковзанах і всі на мене великі. Не помагають навіть три пари шкарпеток...". Подібні скарги чуєш від багатьох хлопчиків і дівчаток. Може ясність внесуть дорослі? Надамо слово тренерам: Є. Єгоров (київська облрада „Спартака") — пише: „Нам не вистачає для дітей 50-60 пар ковзанів. Ні, на балянсі черевики є, але 44 - 45 розмірів, які лежать балястом.

К. Голєв (київська облрада „Аванґарду") каже таке: „До школи ми набрали б іще учнів 100. Кошти є, але де взяти ковзани малих розмірів? Про це питають і батьки наших вихованців". Сплило більше як 2 місяці. На жаль, наведені висловлення не втратили актуальности. Гостро бракує в республіці бігових ковзанів, особливо дитячих. Пропонуємо вашій увазі свіжі вислови фахівців: — Просили у всесоюзній раді ДСТ профспілок двісті пар ковзанів малих розмірів, а одержали ...10, — бідкається завідуючий відділом спортінвентаря і обладнання ЦР „Аванґарду" М. Столяров. „Ми бігових ковзанів 35-39 розмірів не одержали, каже колеґа Столярова із республіканської ради „Спартака". Б. Гулян пише: „Замовляли по 300 пар у всесоюзних радах ДСТ профспілок і сільських ДСТ, — повідав тренер ЦР „Колоса" О. Читвинцев. - Отримали ж, смішно сказати, 20 пар черевиків і 50 пар лез ковзанів. Але на цьому „гумор" не закінчився". 70 процентів черевиків були від 42 розміру і більші... Уявляєте користь від такої „ін'єкції" київській ДЮСШ, в якій кількасот учнів. Ну, а що робити нашим юним львів'янам, харківчанам, скороходам Івано-Франківська, Шостки?" В чому причина такого вкрай незадовільного становища? Виявляється, підприємств, які випускають бігові ковзани, в країні — одиниці. Є завод у Ленінґраді, фабрика у Москві, на України ж — ні. Ні леза, ні черевики ніхто не виготовляє. А на дефіцитну продукцію з нетерпінням чекають не тільки в нашій республіці... „Ми черевиків для бігових ковзанів не маємо, бо вони нам не потрібні," впевнено заявляє О. А. Євтеєв. У магазинах попиту на них немає і області їх не замовляють. Хто ж на Україні займається цим? Взуття для гокеїстів одержуємо, це так. Нехай скороходи і чіпляють бігові леза до гокейних черевиків. Різниці майже немає... Тут необхідні пояснення. Уперті факти свідчать, що на Україні понад 25 тисяч ковзанярів, а в гокейних черевиках скороход за хорошої погоди може „доїхати" лише до 3-го юнацького розряду... Та й взагалі дивно, що між відділами „Спорттоварів" згоди немає, права рука не знає, що робить ліва. Леза для ковзанів замовляють, а черевики — ні... Виростає перед любителями швидкісного бігу нашої республіки висока стіна, „пробити" ж її ой як важко. Спортивні товариства забезпечити інвентарем юних не в змозі, а в магазинах „Спорттоварів", якщо пощастить, „розкопаєш" лише леза. Ситуація гостра. Судіть самі... Є ентузіязм, з'являється лід, а головного — ковзанів — немає. Стара історія: чоботар без чобіт, ковзаняр без ковзанів... Чого ж можна досягти в ключовому зимовому виді спорту за таких обставин?"

Тиша на берегах Черемошу

У цьому ж числі „Спортивної Газети" на першій сторінці Ю. Крайнов у звіті про рейд-перевірку, між іншим, пише: „Тут височіють мальовничі гори і тече веселий Черемош. Це — Вижницький район Чернівецької області, де мешкають тисячі трудівників, що вирощують хліб і заготовляють ліс. А як ведеться тут фізкультурно-оздоровча робота?"... Подавши кілька фактів і статистики з деякої роботи в окремих колгоспах, Крайнов, між іншим, написав: „Одна з найважливіших проблем — розширення спортивної бази. На 55 тисяч мешканців району лише 3 наплавних басейни. Як же навчати населення плавати? Лише в 11 школах є спортові залі, а в 14 з 58 колективів фізкультури — три. Це була розповідь, на жаль, невесела, про один із кращих районів на Буковині. Отже зовсім не випадково Чернівецька область уже давно і твердо забронювала за собою в республіці... місце автсайдера в роботі з комплексу ГПО", — закінчив писати про свою перевірку Крайнов.

Підгаєчани завершують свої завдання

Наприкінці травня 1971 року в Торонто, Канада, поверх 600 земляків-підгаєчан, зібраних на Першому Загальному З'їзді, доручили вибраному Головному комітетові Підгаєчан видати „книгу битія" підгаєчан — збірник „Підгаєцька Земля". Усі ті, що працювали або працюють над реґіональними збірниками знають скільки зусиль треба докласти та побороти труднощів, щоб таку книгу видати. Зокрема дошкульно відчувається брак джерельних матеріялів та людей до праці. З досвіду інших знаємо, що опрацювання реґіональних збірників триває 10, а то й більше років.

Перемігши цілий ряд важких труднощів, Головний комітет Підгаєчан завершує працю над появою обидвох запланованих книг, а саме: збірника „Підгаєцька Земля" та фотоальбому „Мандрівка Землями Підгаєччини".

На початку листопада м.р. відбулося пленарне засідання Головного Комітету Підгаєчан, на якому розглянено цілість заходів щодо появи книг і у висліді видано такий комунікат:

Дорогі Земляки! Ми, члени Головного Комітету Підгаєчан, зібрані на пленарному засіданні в дні 3-го листопада 1979 року, тобто в десяту річницю існування та творчих дій зорганізованих Підгаєчан поза межами України (2-го листопада 1969 р.), розглянувши всебічно стан, в якому знаходиться під сучасну пору процес появи запланованих книг: збірника „Підгаєцька Земля" і фотоальбому „Мандрівка Землями Підгаєччини", подаємо до відома всіх підгаєчан таке:

— На основі наглядних доказів, а саме: цілости видрукованого фотоальбому та більшої частини збірника, а теж само із вичерпних інформацій тих членів Головного Комітету і редколеґії, що працюють над ними і мають вгляд на цілість заходів, ми переконані, що поява обидвох книг є питанням примірно короткого часу;

— придержуючись раніше прийнятої постанови, що обидві книги мають бути вручені землякам на черговому з'їзді, з приємністю подаємо до відома підгаєчан у всіх країнах світу, що Другий Загальний З'їзд Підгаєчан відбудеться у суботу, дня 24-го травня 1980 року, в Детройті, ЗСА.

— для підготови і переведення з'їзду створено на цих нарадах три комісії, а саме: Організаційну, Програмово-інформаційну та Номінаційну;

— крім цього комунікату, дату і місце Другого Загального З'їзду Підгаєчан канцелярія Головного Комітету своєчасно подасть до відома українського суспільства та земляків на сторінках української преси. Місяць перед означеною датою будуть вислані на всі відомі адреси підгаєчан повідомлення про з'їзд з повними інформаціями про програму, доїзд та все інше, що буде необхідне;

— усіх земляків-підгаєчан просимо запланувати собі заздалегідь участь у цій важливій для нас усіх події. Одночасно просимо про повну моральну та фінансову підтримку Головного комітету, якої тепер дуже потрібно.

Дорогі Земляки! Закликаємо Вас взяти загальну участь у цім з'їзді, щоб він насправді був нашим земляцько-родинним святом, проведеним гідно та достойно!

Увага! тих земляків-підгаєчан, що не одержують нашого періодика „Слово Підгаєчан" просимо негайно заподати свої адреси до головної канцелярії на заподану адресу, щоб їм можна вислати запрошення на з'їзд. Holownyj Komitet Pidhajeczan 7409 Greenview Detroit, Mich. 48228, USA.

Головний Комітет Підгаєчан

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 9-го ЛЮТОГО 1980 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні загальні збори 361 Відд. УНС Т-ва Дністер, о год. 1-ій по пол. в УНДомі, 140 Друга Авеню, кім. ч. 25 в Ню Йорку. В програмі: звіти Управи, звіт К. Комісії, дискусія, вибір нової Управи. На зборах будуть роздані почесні грамоти для членів піонерів УНС. Проситься чл. взяти участь в зборах. — Управа.